

Вступна кампанія

ПРИМАЛЬНА
КОМІСІЯ

Творчі конкурси та вступні іспити на бюджетні місця проведуть з 1 по 12 серпня. Для абітурієнтів, які вступатимуть на контракт – з 13 по 22 серпня.

У тих, хто вступатиме за результатами ЗНО, заяви та документи прийматимуть з 13 до 22 серпня. До 16 серпня – у вступників, які будуть складати іспити у виші.

Рейтингові списки оприлюднять не пізніше 27 серпня.

Зарахування вступників на бюджет відбудеться 5 вересня, на контракт – до 30 вересня.

Дніпропетровський фаховий мистецько-художній коледж культури відкриває нову спеціальність «Менеджмент соціокультурної діяльності»

Відтепер тут також будуть навчати майбутніх менеджерів культурних заходів, івентів, фестивалів, галеристів, продюсерів творчих колективів. А також менеджерів для громад, завданням яких буде популяризація культурної спадщини своїх територій.

Таким чином, упроваджуючи нові спеціальності та задовольняючи запити суспільства, коледж робить поступові кроки до створення культурологічного вишу у Дніпропетровській області.

Нагадаємо, що нещодавно обласна рада ініціювала і розпочала процес створення вищого навчального закладу культури.

30 нових автобусів

У 2020-му році шкільний автопарк області поповнять 30 нових машин. Вони підвозитимуть до освітніх закладів дітей і вчителів у сільській місцевості. Автобуси придбають державним і місцевим коштом.

«Щороку поповнюємо шкільний автопарк. У минулому році придбали 27 машин. У планах на 2020-й – закупити ще 30 – для сільських опорних закладів. Найближчим часом організуємо міжнародні торги. Ліву частину витрат покриємо за рахунок державної субвенції – це майже 53 млн грн. Решту візьмуть на себе громади», – зазначив директор департаменту освіти і науки Дніпропетровської ОДА Олексій Полторацький.

На Дніпропетровщині – найбільший парк шкільних автобусів в Україні. У ньому – 439 машин.

Учітесь, читайте, і гуржоту наурайтеся, і свого не цурайтесь. / Т. Шевченко /

ДНІПРОПЕТРОВЩИНА

№ 19-20 (987-988)
Травень
2020 року

ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСНА ПЕДАГОГІЧНА ГАЗЕТА

Видається
з грудня
1993 року

IT-курси для учасників АТО/ООС

Ветерани АТО/ООС розпочали заняття на курсах програмування. Півтора місяці бійці вчитимуться розробляти сайти та будуть опановувати web-дизайн.

«Надаємо учасникам бойових дій можливість отримати нову сучасну професію, – зазначили в управлінні з питань учасників АТО Дніпропетровської ОДА. – Спеціальність, яку почали опановувати 18 слухачів курсу, називається WEB-розробник. Його завдання – створення привабливого і зручного сайту. Військові навчатимуться працювати в команді, правильно презентувати себе, дізнаються секрети написання резюме і вдалої співбесіди».

Тривалість курсу – півтора місяці. Навчання проходитиме онлайн, по два заняття три рази на тиждень. Наприкінці студенти здадуть підсумкові тести та отримають сертифікат про закінчення курсу. Далі вони зможуть пройти стажування та знайти роботу в IT-компанії.

«У мене плани ще масштабніші. Після закінчення курсу збираюся створити сайт для власного проекту із психодіагностики. Там надавати допомогу, зокрема й демобілізованним бійцям, – розповів учасник курсів Сергій Отчич. – Досвіду в мене достатньо. Майже чотири роки служив на Донеччині офіцером морально-психологічного забезпечення. Залишилося лише навчитися програмуванню. Як то кажуть: «увійти в IT».

Курс організували управління з питань учасників АТО облдержадміністрації та комп'ютерна Академія «ШАГ».

Нагороди – рятувальникам

Місяць тому перші 32 рятувальника із Дніпра, Кам'янського, Кривого Рогу, Павлограда, Нікополя та Синельникового виїхали до Київської області.

Протягом двох тижнів здійснено 5 ротаций, залучено 298 чоловік особового складу та 38 одиниць пожежної, спеціальної і допоміжної техніки.

Вони допомагали долати страшну пожежу у Чорнобильській зоні, яка знищила понад 200 гектарів лісу, 12 сіл, загинули сотні тварин.

Ситуація стабілізувалася лише наприкінці квітня.

Голова Дніпропетровської обласної ради Святослав Олійник та очільник Дніпропетровської облдержадміністрації

Путівки на оздоровлення, нагородні годинники та відзнаки – від обласної влади отримали наші рятувальники, які долали пожежу в Чорнобилі

Олександр Бондаренко від імені депутатського корпусу та всіх жителів області подякували працівникам ДСНС.

«Рятівники Дніпропетровщини на передовій боротьби і з епідемією вірусу,

та довелось побувати на передовій і в Чорнобилі. Робота рятувальників – це щоденний подвиг. А здійснювали його конкретні люди» – сказав голова облради Святослав Олійник.

Обласний конкурс есе «Цілі сталого розвитку: відкрите суспільство»

Учні 8-11 класів запрошують взяти участь в обласному конкурсі есе. Його проводить Дніпропетровське відділення Малої академії наук України.

«Конкурс присвятили 24-й річниці Конституції України. Основна мета – привернути увагу молоді до цілей сталого розвитку, а також сприяти національно-патріотичному розвитку школярів. Долучитися запрошуємо учнів і вихованців закладів середньої, професійно-технічної та позашкільної освіти», – сказали у департаменті освіти і науки Дніпропетровської ОДА.

Організатори конкурсу пропонують учасникам пофантазувати й написати есе у вигляді інтерв'ю – з ученим,

культурним або громадсько-політичним діячем минулого чи сучасності. Тематика – побудова відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення вільного доступу для правосуддя, створення ефективних інституцій на всіх рівнях. Обсяг – у межах трьох сторінок формату А4.

Надіслати есе слід до 28 червня на електронну адресу dnepr.obl.man@gmail.com. Члени журі оцінюватимуть грамотність робіт, їхню відповідність ідеї конкурсу, художню майстерність і смислову наповненість. Результати оголосять 3 липня.

Більше – на сайті <https://dvman.dnepredu.com/uk/site/golovna.html>

Травень

7 – відеоконференція з керівниками закладів фахової передвищої освіти Дніпропетровської області стосовно організації діяльності закладів освіти в умовах карантину;

20 – обласна науково-практична конференція за підсумками обласного конкурсу, присвяченого 75-й річниці депортації кримських татар (Дніпропетровське відділення Малої академії наук учнівської молоді);

22 – нарада з питань розвитку та впровадження елементів дуальної освіти в процесі підготовки робітничих кадрів;

30 – онлайн-форум для представників закладів вищої освіти, абітурієнтів та їх батьків «Від випускника школи – до студента закладу вищої освіти: особливості проходження цього шляху у 2020 році».

Протягом місяця:

– 1-й регіональний (заочний) підсумковий етап конкурсу звітів про роботу роїв Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура», молодша вікова група);

– спільно з Дніпропетровською обласною організацією ветеранів України обласний літературний конкурс «Розповім про подвиг – 2020»;

– тематичні уроки історії та літератури (у закладах освіти області в дистанційному режимі), присвячені трагічним подіям, які пов'язані із масовими політичними репресіями 1937-1938 років; трагічним подіям, пов'язаним із геноцидом кримсько-татарського народу; 159-річчю від дня смерті та дня перепоховання Тараса Григоровича Шевченка.

Забезпечено участь:

7 – у Всеукраїнському вебінарі-практикумі методичного супроводу з питань розробки робочих навчальних планів на основі компетентнісного підходу в сучасних умовах;

21 – у Всеукраїнському науково-практичному вебінарі «Обговорення проблем запровадження дуальної форми здобуття освіти»;

22 – у Всеукраїнському методологічному онлайн-семінарі із позашкільної освіти «Дистанційна робота в закладах позашкільної освіти»;

23 – у Всеукраїнському онлайн-конкурсі «Відун» Всеукраїнської дитячо-юнацької військово-патріотичної гри «Сокіл» («Джура», старша вікова група);

– у щорічному фестивалі мистецтва та кіно для дітей і підлітків Чілдрен Кінофест».

Тривас:

– обласний етап Всеукраїнського конкурсу рукописів навчальної літератури для позашкільних закладів системи освіти у 2020 році;

– обласний (заочний) етап Всеукраїнського конкурсу «Земля – наш спільний дім».

Олексій ПОЛТОРАЦЬКИЙ,
директор департаменту освіти і науки облдержадміністрації

На Дніпропетровщині запрацювали понад 580 дитячих садочків

Рішенням обласної комісії з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій на Дніпропетровщині дозволили роботу дитячих садочків. Зокрема, після карантину відновили роботу майже 180 дошкільних закладів Дніпра, 160 – Кривого Рогу. Всі вони, ретельно готуючись до зустрічі малечі, виконали умови Міністерства охорони здоров'я, пройшли перевірку.

«Після оцінки всіх ризиків і ретельної перевірки готовності, запрацювала частина дошкільних закладів регіону. Стовідсоткове відкриття садочків плануємо у червні, – зазначив директор департаменту освіти і науки Дніпропетровської облдержадміністрації Олексій

Полторацький. – Нині групи заповнені на третину. Батьки віднеслися до послаблення карантину свідомо. Хто має можливість, поки що залишають малечу вдома».

Дитсадкам дозволено працювати за певних умов. Зокрема, дітям і працівникам температурний скринінг проводять зранку і кожні чотири години. Працівники мають регулярно провітрювати та дезінфікувати приміщення, із кімнат прибрати килими з довгим ворсом, м'які іграшки; рушники мають бути тільки одноразові.

Рекомендують проводити більше занять просто неба та обмежити кількість ігор із фізичним контактом. Обов'язкова дисципліна – під час прийому їжі та сну дітей.

Батьківські збори і надалі проводитимуться дистанційно. Передавати дітей вихователям батьки мають на вулиці, не заходячи у приміщення.

Кожного дня кількість дитсадків, яким дозволили працювати, збільшуватиметься. Так, на 4 червня заплановане відкриття ще 31 дошкільного закладу, на 5 червня – 8, на 6 – 19.

Загалом на Дніпропетровщині – 986 закладів дошкільної освіти.

Уперше в області дистанційно проведено фестиваль-конкурс для дітей

«Перлинки Дніпропетровщини – 2020»

Попри карантинні обмеження обласна рада організувала справжнє свято творчості. На обласний конкурс надійшло аж 738 заявок від різних об'єднаних громад. З них у фінал вийшло 38 номерів.

Чуттєва пісня для мами, майстерна гра на піаніно вдома, народні танці від колективів, театральні сценки та інші оригінальні номери. Учасники заздалегідь надсилали відео своїх виступів та анкету. Професійне журі не один день переглядало усі заявки, аби обрати найкращих.

«Певно за час карантину малеча і справді засумувала за своїми хобі, адже ми не очікували такої кількості заявок. Журі було складно обирати тих, хто пройде у фінал. Тому дипломи за участь отримає кожен учасник», – зазначила одна із організаторок фестивалю, депутат облради Тетяна Дацько.

Переможців обирали у 6 номінаціях: вокал, хореографія, театральне та художнє мистецтво, інструментальний та оригінальний жанр.

На День захисту дітей відбувся фінальний гала-концерт онлайн. Трансляція за посиланням https://youtu.be/o2L_zphQTW4

Туристична інфраструктура області

Культурна, історична та природна спадщина – проект з відновлення розпочали в обласній раді.

На території Дніпропетровщини понад 12 000 історичних об'єктів, 54 пам'ятника національного значення, 178 природних пам'ятників. Але майже жоден із цих об'єктів не відповідає міжнародним стандартам.

«Напевно важко буде знайти в нашій області людину, яка би вважала, що історія і культура не є важливими. У цій сфері є декілька фундаментальних проблем. Відсутності належного зовнішнього вигляду цих об'єктів до елементарного інформування населення про наявність кожного з них, не кажучи вже про туристичну інфраструктуру», – пояснює заступник голови облради Мгер Куюмчян, який керує проектом.

Мета проекту – привести до ладу більшість історичних місць області. Створити біля них відповідну інфраструктуру: здійснити благоустрій, провестися освітлення та комунікації, встановити дорожні вказівники.

Також на базі кожної громади будуть створені робочі групи із носіїв історії краю і буде систематизована вся наявна історична інформація про пам'ятки, а на базі зібраної інформації встановлять інформаційно-навігаційні стенди українською та англійською мовами.

Наразі критерії розробляє робоча група, до складу якої увійшли профільні експерти області: історики, науковці, представники ОТГ і туристичного бізнесу.

Далі за планом обласна рада оголошить конкурс проектів власних туристичних цікавинок громад Дніпропетровщини.

Переможці отримають співфінансування з обласного бюджету.

Ці дії призведуть до поживлення, як внутрішніх, так і зовнішніх туристичних потоків, що обумовить розвиток туристичної інфраструктури, зокрема готелів та їдалень.

«Епідемія коронавірусу внесла значні корективи в наше життя, але з початку року ми оголосили 2020-й роком гуманізму. Обласна влада зацікавлена у відродженні нашої культурної, історичної спадщини, розвитку туризму, благоустрою територій. Саме тому ми готові виділити гроші з обласного бюджету на співфінансування таких проектів», – повідомив голова облради Святослав Олійник.

Принади П'ятихатського району

Мова йде про унікальні куточки природи, архітектурні та історичні пам'ятки. У П'ятихатському районі працюють над створенням нових туристичних маршрутів.

«В умовах закритих кордонів українська туристична індустрія переорієнтовується на внутрішній туризм. Нині в області активно працюють над тим, аби розкрити туристичний потенціал регіону і створити якісний продукт для українських та іноземних мандрівників, – сказала начальниця управління з питань інвестиційної діяльності та розвитку малого і середнього бізнесу Дніпропетровської ОДА Світлана Лагутенко. – Цікавий туристично-рекреаційний ресурс має, зокрема, П'ятихатський район. Там вже розробили паспорти історико-геоекологічних маршрутів, наразі працюють над створенням нових мандрівок краєм».

Нині у районі працюють над двома проектами – «Спадщина Ераста Бродського»

та «Урочище Княжі Байраки». До нових туристичних маршрутів увійдуть пам'ятки історії, археології і монументального мистецтва, природні й архітектурні об'єкти району та м. Жовті Води. Зокрема, корпуси коледжу ім. Е.К. Бродського в селищі Вишневе, літня резиденція Ераста Бродського, колишні приміщення Саксаганської лікарні та професійно-технічного училища. Також – курганні комплекси II тис. до н.е., білі піски у Вільногірську, штучно створений Ерастівський кар'єр. А ще, балка Княжі Байраки – місце битви гетьмана Богдана Хмельницького з поляками на Жовтих Водах у травні 1648 року.

Нові маршрути розробляє П'ятихатська райдержадміністрація спільно з департаментом економічного розвитку Дніпропетровської ОДА, головами ОТГ району, представниками виконкому Жовтоводської міської ради, приватних і громадських організацій.

За інформацією Дніпропетровської обласної державної адміністрації, Дніпропетровської обласної ради

29 квітня на базі Дніпровської академії неперервної освіти відбулась II Міжнародна науково-практична конференція «Філософсько-світоглядні та культурологічні контексти неперервної освіти»

Мета заходу: критично осмислити філософсько-світоглядні та культурологічні аспекти неперервної освіти у контексті філософії управління освітою; міжнародного й українського досвіду реалізації формальної, неформальної та інформальної освіти й освітніх інституцій; складових неперервної освіти у філософсько-світоглядному, психолого-педагогічному, культурологічному та мистецтвознавчому контекстах; стратегій реформування вищої освіти; змісту професії вчителя у площині філософської рефлексії; проблем розвитку методологічної культури та професійних компетентностей учителя НУШ; складових науково-методичного супроводу

вчителя НУШ; досвіду закладів вищої, середньої та дошкільної освіти щодо шляхів реалізації неперервної освіти для сталого розвитку, громадянських ініціатив в інтересах сталого розвитку.

У заході взяли участь майже 140 науково-педагогічних працівників закладів вищої та післядипломної педагогічної освіти, педагогічні працівники закладів середньої та дошкільної освіти, методисти відділів освіти, докторанти, аспіранти, здобувачі, студенти. Серед учасників – науковці зі Словенії, Азербайджану, Білорусі, Дніпропетровської, Київської, Івано-Франківської, Полтавської, Рівненської, Черкаської, Харківської, Хмельницької областей України, в тому числі –

ректор Харківського національного педагогічного університету ім. Г.С. Сковороди, академік Національної академії педагогічних наук України, д. пед. н., проф. Іван Прокопенко; завідувач кафедри філософії ХНПУ, член-кореспондент НАПН України, д. філос. н., проф. Марія Култаєва; завідувач кафедри теорії та методики навчання Івано-Франківського ОІППО, д. пед. н., доц. Галина Островська; завідувач кафедри філософії і педагогіки Національного технічного університету «Дніпровська політехніка», д. філос. н., проф. Юлія Шабанова; завідувач кафедри соціології Дніпровського національного університету імені Олеся Гончара, д. політ. н.,

проф. Віталій Кривошеїн; радник ректора Дніпровської академії неперервної освіти, професор кафедри філософії, д. філос. н., проф. Михайло Романенко.

Конференція організована кафедрою філософії та соціально-гуманітарної освіти Дніпровської академії неперервної освіти, кафедрою філософії і педагогіки НТУ «Дніпровська політехніка», Університетом в Люблянці (Словенія).

Матеріали та програма конференції розміщені на сайті Академії.

Ольга ВИСОЦЬКА,
завідувач кафедри філософії Академії,
доктор філософських наук

ВСЕУКРАЇНСЬКІ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІ ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ

21 квітня Дніпровська академія неперервної освіти спільно з Люблянським університетом (Словенія), Національною металургійною академією України провели Всеукраїнську науково-практичну конференцію з міжнародною участю

«Актуальні питання соціально-гуманітарної середньої та вищої освіти»

Мета заходу: здійснення комплексного наукового аналізу сучасного стану соціально-гуманітарної науки в закладах середньої та вищої освіти.

До участі в конференції долучились понад 60 науковців, аспірантів, студентів закладів вищої освіти та науково-дослідних установ, а також учителі закладів освіти України та деяких інших країн.

За результатами конференції підготовлено електронний збірник матеріалів конференції, який розміщено на сайті Академії у розділі «Діяльність – видавничі діяльність – збірники та матеріали наукових заходів».

Дякуємо учасникам за активність і за актуальність проблем соціально-гуманітарної освіти, окреслених у направлених тезах. Сподіваємось на активність і в наступних наукових заходах Академії, які заплановано на 2020-2021 н. р.

Іван БЕЗЕНА, завідувач кафедри соціально-гуманітарної освіти Академії, кандидат філософських наук, доцент

Рада молодих учених Дніпровської академії неперервної освіти 20 травня провела Всеукраїнську науково-практичну інтернет-конференцію

«Молодий вчений модерну – фундамент розвитку освіти, науки та бізнесу в Україні»

«Сьогодні на молодих науковців покладаються великі сподівання у розбудові наукової діяльності України. Їхні прогресивні погляди, дослідження та наукові результати можуть бути рушієм нашої країни до передових інноваційних кластерів, які об'єднані науковими ідеями. Відповідно, завдяки молодим науковцям, наша держава може посісти високе конкурентне місце у наукових розробках економічно розвинених країн світу», – вважає ректор Дніпровської академії неперервної освіти, доктор наук із державного управління, Заслужений працівник освіти України, професор Віктор Сиченко.

На конференції в онлайн форматі (заочна участь) обговорювалися проблемні питання за тематичними напрямками:

Тетяна ВІЛЬХОВА, доцент кафедри освітнього менеджменту, державної політики та економіки Академії, кандидат економічних наук

Фахівцями Дніпровської академії неперервної освіти та Криворізького державного педагогічного університету 23 квітня проведено Всеукраїнську науково-практичну конференцію з міжнародною участю

«Ціннісна складова соціалізації особистості дитини в умовах сьогодення»

За результатами заходу сформовано електронний збірник матеріалів конференції, який розміщено на сайті Академії у розділі «Діяльність – видавничі діяльність – збірники та матеріали наукових заходів». Збірник рекомендовано для науково-педагогічних і педагогічних працівників вищої та післядипломної освіти, керівників закладів середньої та дошкільної освіти, працівників методичних служб, вихователів, вчителів, докторантів, аспірантів, студентів.

Оргкомітет конференції

3 1 жовтня 2019 року по 1 березня 2020 року здійснювався прийом авторських робіт на II Міжнародний конкурс дитячого малюнка

«Україна-Словенія: шляхи дружби очима дітей»

Організатори конкурсу: Дніпровська академія неперервної освіти та Українська культурно-освітня організація «Рукавичка» (Словенія).

На конкурс надійшли 50 художніх робіт/малюнків від дітей віком 6-16 років, які проживають у Дніпропетровській та інших областях України, а також за межами нашої країни. Мета конкурсу: привертання уваги суспільства до прикладів співпраці двох слов'янських народів – словенського та

українського; виховання толерантної і ненасильницької поведінки у дітей шкільного віку; популяризація загальнолюдських цінностей; виховання високих моральних якостей та відповідального ставлення до інших громадян; розвиток екологічних і цивілізаційних цінностей сучасного світу; розвиток творчого потенціалу дітей, виявлення та підтримка талановитих дітей.

За результатами конкурсу журі визначило переможців за наступними номінаціями:

Богуслава Рачковська

- вікова група 9-12 років:
I місце – Артем Малоок, 12 р.,
II – Софія Красюк, 12 р.,
III – Карина Пазинич, 12 р.;
- вікова група 13-16 років:
I місце – Марія Дашивець, 15 р.,
II – Богдан Пономарчук, 15 р.,
III – Анастасія Суббота, 13 р.;
- призова робота «Симпатії журі/глядачів» – Богуслава Рачковська, 5 р.

Усі переможці будуть відзначені нагородами (дипломом призера або учасника конкурсу, подарунками), заснованими

організаторами конкурсу та спонсорами.

У зв'язку з карантинном в Україні відзначення переможців відбудеться дистанційно – поштовими відправленнями!

Іван БЕЗЕНА

Хроніка подій

Травень

7 – участь у Всеукраїнському вебінарі-практикумі методичного супроводу з питань розробки робочих навчальних планів на основі компетентнісного підходу в сучасних умовах;

11-15 – організаційні заходи щодо проведення тематичного тижня до Дня Європи в Україні;

12-18, 21-28 – дистанційний курс навчання «Можливості Google Classroom»;

12-21 – дистанційний курс навчання «Хмарні технології в освіті та можливості Google Classroom»;

12-28 – дистанційний курс навчання «Електронне портфоліо-індивідуальна траєкторія успіху педагога»;

20 – форсайт-сесія про організацію експериментальної діяльності «Формування підприємницької компетентності майбутніх кваліфікованих робітників сфери послуг у процесі професійної підготовки»;

– засідання творчої групи з розробки завдань інтернет-олімпіади зі спецтехнології з професії «Слюсар з ремонту рухомого складу»;

21 – участь у Всеукраїнському науково-практичному вебінарі «Обговорення проблем запровадження дуальної форми здобуття освіти»;

– семінар керівників ЗП(ПТ)О при кримінально-виконавчих установах закритого типу;

28 – методичний подіум позитивного досвіду методистів ЗП(ПТ)О з запровадження нових підходів організації методичної роботи педпрацівників;

28-29 – участь у I Міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення»;

29 – дистанційне спілкування методистів НМЦ ПТО зі слухачами курсів підвищення кваліфікації БНПО.

Протягом місяця:

– підготовка пропозицій до обговорення проекту методики розроблення стандартів професійної (професійно-технічної) освіти за компетентнісним підходом;

– розробка алгоритму візуалізації НПЦ по кожному окремому центру;

– напрацювання програми та посібника з навчального курсу для координаторів і наставників дуальної форми здобуття освіти;

– підготовка методичних рекомендацій щодо розробки робочих навчальних планів за оновленими стандартами П(ПТ)О на 2020-2021 н. р.;

– підготовка методичних рекомендацій щодо проведення поетапної та державної кваліфікаційних атестацій в умовах карантину;

– обговорення та внесення пропозицій до проекту Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження положення про акредитацію кваліфікаційних центрів».

Віктор ВАСИЛИНЕНКО, директор Навчально-методичного центру ПТО у Дніпропетровській області

Ствердження авторитету системи професійної (професійно-технічної) освіти Криворіжжя

Починаючи з 2011 року, в м. Кривому Розі традиційно щорічно до Дня міста в травні проходить громадський День єднання поколінь. На ньому врочисто оголошуються результати громадського конкурсу на кращого роботодавця міста, на кращий колективний договір для молоді тощо. Переможцям вручаються відповідні громадські дипломи та грамоти, інші заохочувальні відзнаки.

Цього року, незважаючи на карантин, експертна комісія за участю профспілок, закладів освіти, молодіжних і студентських рад підбила підсумки в режимі онлайн. На підставі рішення експертної комісії та у зв'язку з 245-ю річницею заснування Кривого Рогу, Днем науки, проведенням громадського Дня єднання поколінь громадська

спілка «Координаційна рада «Кривий Ріг – рідне місто» вирішила нагородити 30 переможців конкурсу громадськими іменними відзнаками «Майбутнє – в єдності поколінь». Серед нагороджених за номінаціями:

• директор навчально-методичного центру професійно-технічної освіти у Дніпропетровській області **В.М. Василіненко** – «За високі досягнення в освітянській та професійно-технічній діяльності, в пам'ять Олексія Шнайдера»;

• завідувач кабінетом НМЦ ПТО у Дніпропетровській області **Н.В. Зозуля** – «Методична установа – соціальний партнер навчального закладу, роботодавців, громадських об'єднань»;

• директор приватного закладу «Центр професійної освіти і навчання»

А.І. Семенова, директор Криворізького професійного транспортно-металургійного ліцею **В.М. Пентегова**, директор Криворізького професійного гірничо-технологічного ліцею **В.Г. Сиротюк** – «Кращий керівник ЗП(ПТ)О».

Крім того, визнана позитивною робота в плані співпраці з виконання положення проекту «Соціальне партнерство в дії» Криворізького кабінету НМЦ ПТО Дніпропетровщини, а також 4 ЗП(ПТ)О м. Кривого Рогу.

Усі ці заходи присвячені 80-річчю створення державної системи професійно-технічної освіти, що відзначатимуться 2 жовтня 2020 року.

Сергій ФЕДОРЕНКО, методист НМЦ ПТО

За ініціативи Інституту професійно-технічної освіти НАПН України відбувся Всеукраїнський науково-практичний вебінар

«Обговорення проблем запровадження дуальної форми здобуття освіти»

У заході взяли участь 90 осіб. Представники НМЦ ПТО у Дніпропетровській, Волинській, Луганській, Харківській, Рівненській, Кіровоградській, Запорізькій, Полтавській, Донецькій, Івано-Франківській областях та закладів П(ПТ)О України.

Метою проведення вебінару було обговорення питань особливості організації професійної підготовки майбутніх кваліфікованих фахівців

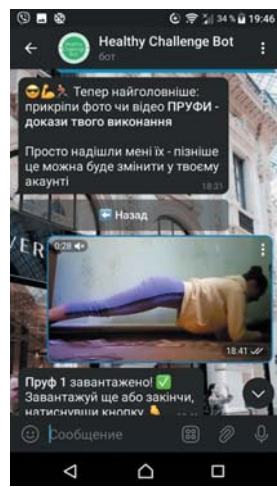
будівельної, машинобудівної галузей, сфери обслуговування та громадського харчування за дуальною формою здобуття освіти; готовність педагогічних працівників закладів професійної освіти та наставників підприємств до запровадження дуальної форми навчання; розвиток соціального партнерства; створення освітньо-виробничого середовища; розроблення засобів навчання для професійної підготовки

кваліфікованих робітників в умовах дуальної форми здобуття освіти.

Запис вебінару можна переглянути на офіційному сайті Інституту ПТО НАПН України <https://ivet.edu.ua/> та за посиланням: https://www.youtube.com/channel/UCgsOQ1d5NaSGAh9hl7EW_g/videos

Алія ВАЩЕНКО, методист НМЦ ПТО

За ініціативи громадської організації «Центр «Розвиток корпоративної соціальної відповідальності» та за сприяння НМЦ ПТО молодь профосвіти Дніпропетровщини долучилася до 21-денного Всеукраїнського онлайн-марафону

«Healthy Challenge 2020»

У челленджі взяли участь понад 100 осіб віком 16-25 років із числа здобувачів освіти та педпрацівників із 31 закладу П(ПТ)О області.

Учасники виконували щоденні завдання за 5 напрямками: раціональне харчування, фізична активність, репродуктивне здоров'я, психічне здоров'я, профілактика COVID-19.

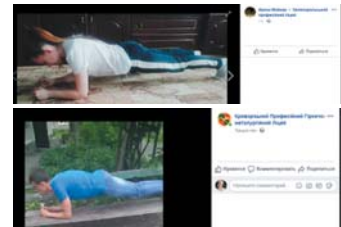
Щотижня найактивніші учасники вигравали корисні призи від організаторів, а по завершенні марафону 7 червня 2020 року переможці отримають призи – фітнес-браслети.

Інформацію про захід розміщено на сайтах ЗП(ПТ)О та на сторінках Facebook з хештегами:

#HealthyChallenge2020, #ЗдоровоСиджуВдома, #Марафон_збережи_здоров'я_ПТО_Дніпропетровщини.

Сподіваємось, що молодь профосвіти Дніпропетровщини набуде життєвий досвід із профілактики хвороб і зміцнення здоров'я, виконуючи рекомендації ВООЗ щодо харчування, необхідних фізичних навантажень, гігієни, тренування холодом, відмови від шкідливих звичок і залежностей, запобігання захворювань, що передаються статевим шляхом, досягнення гармонії з оточуючим середовищем.

Світлана ГОЛОВЧЕНКО, методист НМЦ ПТО

Дистанційне навчання педагогів триває

Однією з багатьох цілей, які перед собою ставить методична служба, є зростання рівня педагогічної майстерності та відповідних компетенцій кожного педагога ЗП(ПТ)О. Саме з цією метою, враховуючи потреби сьогодення, навчально-методичним центром ПТО напрацьовані дистанційні курси навчання для педагогів з розвитку їхніх інформаційно-комунікаційних компетенцій.

У травні 32 педагоги з 11 закладів П(ПТ)О освіти опанували ресурсні можливості Google Classroom, створивши професійний освітній контент для навчання здобувачів освіти.

Олена ГРИШАЄВА, заступник директора НМЦ ПТО

Тематичний тиждень до Дня Європи в Україні

• Викладачі історії, громадянської освіти, іноземних мов взяли участь в асинхронному дистанційному семінарі, тестуванні з методики викладання історії ЄС, дистанційному онлайн-курсі ВУМ «Що таке Європейська ідея, європейський вектор розвитку України».

• Учнівські ЄК підготували відеопривітання, долучилися до Всеукраїнського конкурсу «Європа – це я», «Євровікторини» представництва ЄС в Україні, тестування НМЦ ПТО «Я – Україна – Європа», провели онлайн-флешмоби.

• Учні ЄК «Ми європейці» Покровського ЦППРК на онлайн-платформі євроклубів «Бути разом» пройшли вебінар «Як написати й реалізувати успішний проект?» та подали на конкурс свою роботу.

• Межівський ПТУ зпланував та організував проведення заходів до Дня Європи в Україні-2020.

• Здобувачі освіти Західно-Дніпровського центру професійно-технічної освіти провели онлайн-флешмоб «Мої європейські цінності».

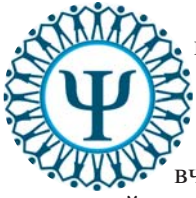
Наталія МУХА, методист НМЦ ПТО

Фахівцями НМЦ ПТО організовано методичну акцію «Проведи урок критичного мислення» – дистанційний курс «Критичне мислення для освітян»

За підсумками заходу, у якому взяли участь майже 200 осіб, підготовлено «Збірник уроків критичного мислення», зі змістом якого можна ознайомитися на сайті НМЦ ПТО в розділі «Електронна бібліотека методичних напрацювань» – «Суспільні дисципліни».

За інформацією НМЦ ПТО

АУТОКОМПЕТЕНТНІСТЬ ПЕДАГОГА ЯК УМОВА СУЧАСНОГО ПРОФЕСІЙНО-ОСОБИСТІСНОГО ЗРОСТАННЯ

За умов інноваційних змін фундаментом для зростання особистості вчителя можна вважати його психологічну компетентність.

Психологічна компетентність детально досліджується у працях А. Бодалева, Є. Зеєра, А. Маркової, Л. Мітіної та інших. Вчені відзначають, що завдяки даному феномену спеціаліст набуває не тільки певних предметно спеціальних знань, а й опановує вміння приймати ефективні рішення у відповідній галузі діяльності.

У структурі психологічної компетентності найголовнішим її компонентом є аутокомпетентність. На думку Н. Аболіної, аутокомпетентність є базовою складовою професійної компетентності та психологічної культури сучасного фахівця.

Поняття «аутокомпетентність» можна розглядати як компетентність самовдосконалення, саморегуляції, саморозвитку, особистісної та предметної рефлексії, як основи ефективної поведінки людини, її професійного та соціального життя. (І. Зимня).

Окрім цього, аутокомпетентність вміщує комплекс умінь (самодіагностика, саморозвиток, самокорекція), які характеризуються прагненням до професійного росту та до адекватного самооцінювання (А. Бодалев, В. Казанцев). Аутокомпетентність є також одним із суб'єктивних факторів, який визначає ефективність і продуктивність діяльності (Н. Кузьміна).

На думку В. Бондаревої, аутокомпетентність забезпечує професійно-особистісне зростання: дозволяє пізнавати себе; активізує резервні можливості; дозволяє, спираючись на розуміння своїх сильних і слабких сторін, намітити основні точки свого розвитку.

Є. Зеєр зазначає, що саме аутокомпетентність сприяє оволодінню технологіями подолання професійних деструкцій і криз. О. Макарова вважає, що аутокомпетентність допомагає конструктивно вирішувати конфлікти, сприяє розвитку емпатії, рефлексії, моделюванню, прогнозуванню власної діяльності.

Загалом, аутокомпетентність складається з умінь: самодіагностики, саморозвитку, самомотивування, самокорекції, технік роботи з різними інформаціями, психолінгвістичних компетенцій, ефективного використання власного часу.

Аутокомпетентність дає можливість педагогу аналізувати власні ресурси і ризики, будувати стратегії, володіти власними внутрішніми силами у складних професійних ситуаціях.

Розуміння сутності аутокомпетентності можливе через розкриття її структури. Є різні погляди на структуру аутокомпетентності. Т. Щербакова пропонує такі структурні компоненти:

- психологічні знання;
- аутопсихологічні уміння;
- професійно значущі якості;
- система суб'єктивного контролю;

– конструктивні стратегії саморозвитку.

Психологічні знання дозволяють свідомо оцінювати себе як суб'єкта саморозвитку, бути впевненим користувачем цих знань.

Аутопсихологічні уміння дають можливість застосовувати знання в різних педагогічних ситуаціях, сприяють конструктивній взаємодії.

Професійно значущі якості забезпечують вибір ефективних технологій.

Система суб'єктивного контролю формує компетентний стиль життя, можливість бути конгруентним у ставленні до себе.

Володіння конструктивними стратегіями саморозвитку допомагають ефективно діяти в професійному і міжособистісному просторі.

Існують **ознаки аутокомпетентних здібностей**:

- а) **зовнішні стани** – інтерес до себе як до індивідуальності, незадоволення результатами діяльності, творча активність;
- б) **внутрішні схильності** – запас сил (нервово-психічної енергії), розвинена рефлексія, вміння працювати з інформацією, здатність засвоєння нового досвіду на рівні нейро-розв'язків.

Можна також виділити **три рівні розвитку аутопсихологічної компетентності**: високий, середній і низький. В основі виділення лежить мотивованість до саморозвитку, стійка самооцінка, рівень суб'єктивного контролю, самоставлення, емоційна стійкість, рефлексія, довіра до себе, самоприйняття.

Високий рівень характеризується гармонійним розвитком мотиваційно-ціннісного, емоційно-оцінюючого, регулятивно-контролюючого компонентів, потребою в саморозвитку, самовдосконаленні, орієнтації на позитивний імідж.

Для **середнього рівня** характерною є нерівномірність вищезазначених структурних компонентів. Процес саморозвитку не виділяється в якості пріоритетної цінності.

Низький рівень характеризується відсутністю орієнтації на справу, недостатньою емоційною стійкістю, низькими інтернальністю, самооцінкою і толерантністю до стресу.

Основною перешкодою на шляху розвитку аутопсихологічної компетентності педагога виступають зовнішні і внутрішні бар'єри. До **зовнішніх бар'єрів** можна віднести:

- неспіввідносність виконуваних соціальних і професійних ролей та індивідуальних особливостей і здатностей педагога;
- деструктивні впливи оточення;
- відсутність певних умов;
- низький рівень мотивації до успіху.

Внутрішніми бар'єрами доцільно вважати:

- неадекватну самооцінку, частіше занижену;

– несформовану стресостійкість;

– механізми психологічного захисту;

– внутрішньо особистісні конфлікти;

– професійні деформації.

Психологічний супровід розвитку аутопсихологічної компетентності педагога, розроблений кафедрою психології Дніпровської академії неперервної освіти, передбачає такі заходи: курси підвищення кваліфікації, діагностику, індивідуальні консультації, а також – вибір тренінгів:

1. Комунікативна компетентність педагога.
2. Конфлікти в педагогічній діяльності.
3. Емоційна гнучкість педагога.
4. Профілактика професійних деструкцій.
5. Розвиток навичок самокерованої професійної діяльності.
6. Тайм-менеджмент в діяльності педагога.
7. Психо-емоційна саморегуляція стану вчителя на уроці.

Саме такий супровід, на нашу думку, сприяє послідовному розвитку психологічної компетентності педагога, його професійному зростанню та успішності.

**Олена ХОМИЧ,
Вікторія КРОТЕНКО,
старші викладачі
кафедри психології Академії**

Дистанційна реалізація завдань інклюзивно-ресурсного центру в умовах карантину: методичні поради

Педагогічні працівники ІРЦ можуть ефективно працювати дистанційно:

– організувати онлайн проведення тематичних освітніх вебінарів, конференцій, навчальних проектів тощо; групових або індивідуальних консультацій для батьків, педагогів загальноосвітніх навчальних закладів (тематичних або за запитом);

– систематично публікувати про-світницьку інформацію для батьків, педагогів закладів освіти на сайті центру, у соціальних мережах (на теми щодо розвитку й виховання дитини, корисні поради щодо організації інклюзивного навчання тощо);

– здійснювати систематичну комунікацію з батьками в соцмережах, групах месенджерів;

– рекомендувати доступні для самостійного застосування батьками методи зниження рівня тривожності дітей, рухливих розвивальних ігор тощо;

– інформувати про літературу та художні фільми (мультфільми) для спільного перегляду батьків і дітей;

– рекомендувати батькам та педагогам книги, що сприяють підвищенню рівня їхньої педагогічної компетентності, які можна читати на інтернет-ресурсах безкоштовно.

• Дистанційна робота фахівців інклюзивно-ресурсного центру. Річний план роботи модифікувати на час карантину та визначити актуальні напрямки:

– інформаційно-просвітницька діяльність (на веб-сайті центру, в чатах, в онлайн-групах педагогів/батьків, у Viber тощо);

– консультування індивідуальне (в онлайн-режимі, у Скайпі та телефонному режимі).

• Орієнтована тематика консультування:

- 1) «Яким чином оптимізувати соціальну ізоляцію?»
- 2) «Які поради давати батькам та дітям під час карантину?»

3) «Яким чином організувати спільне дозвілля?»

4) «Як розмовляти з дітьми про коронавірус?» та ін.

• Організаційно-методична робота:

– підготовка до проведення заходів, оформлення робочої документації, складання індивідуального плану самоосвіти, обробка та узагальнення результатів обстеження розвитку дітей (якщо вони залишилися невиконаними);

– розробка тренінгів, семінарів, занять і підготовка матеріалів до їх проведення, впорядкування документації та оформлення методичних рекомендацій, створення або оновлення інтернет-сторінок, сайтів, блогу фахівця ІРЦ;

– ознайомлення з сучасною методичною літературою з тематики організації інклюзивного навчання і допомоги дітям з особливими освітніми потребами та ін;

– зв'язки з громадськістю (частково за допомогою доступних засобів зв'язку та телекомунікацій).

Надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг (проведення індивідуальних та групових занять із дітьми з ООП), проведення експертно-діагностичної діяльності (обстеження, тестування та інші види діагностичної роботи), враховуючи особливі вимоги, специфічність їх здійснення не можуть бути проведені у дистанційному режимі.

• Ведення основної документації та звітності:

– під час карантину є обов'язковим; – в разі відсутності робочої документації в умовах дистанційної роботи (робоча документація залишилася в закладі), усі записи необхідно вести на іншому паперовому носії або в електронному вигляді задля їх перенесення до робочої документації після закінчення карантину.

**Яна ПОЛУПАНОВА, завідувач ресурсного центру підтримки інклюзивної освіти Академії;
Світлана ТОЛОШНА, методист центру**

Маємо що сказати про НУШ: МОНІТОРИНГ ДВОРІЧНОЇ РОБОТИ: успіхи та виклики, позитивне та негативне

Перед сучасною школою постає завдання виховати особистість, здатну до життєтворчої діяльності. Така особистість зуміє правильно обрати свій шлях у житті, зважаючи на власні можливості; буде ставити перед собою завдання самовдосконалення й саморозвитку, що стане запорукою успіху в різних сферах діяльності. Сучасний світ пред'являє високі вимоги до діяльності людини, конкурентоспроможною може бути лише по-справжньому компетентна особистість. Основною метою початкової загальної освіти є всебічний розвиток та виховання особистості через формування в учнів бажання і вміння вчитися, формування повноцінних мовленнєвих, читацьких, обчислювальних умінь і навичок, умінь і навичок здорового способу життя. Крім цього, метою НУШ є адаптація дітей до майбутнього. Вони мають навчитися критично мислити, набувати сучасні знання впродовж усього життя, працювати в командах та отримати всі компетентності, які їм потрібні.

З метою дослідження впровадження перших кроків освітньої реформи, виявлення стану реалізації її основних положень в області протягом березня-квітня 2020 року працівниками навчально-методичної лабораторії забезпечено та проведено обласне моніторингове дослідження «Нова українська школа: погляди стейкхолдерів». З результатами даного дослідження можна ознайомитися на сайті Академії неперервної освіти (dano.dp.ua).

Програмою дослідження передбачалося анкетування вчителів 1-2 класів закладів освіти області та батьків учнів 1-2 класів. Загалом участь в опитуванні взяли 5 154 особи, з них: 222 педагога 1 класів, 233 вчителів 2 класів та 2 289 батьків учнів 2 класів, 2 410 батьків учнів 1 класів.

Майже 50 % опитаних учителів мають вищу кваліфікаційну категорію, вік опитаних переважно від 51 до 60 років, 60 % освітян працюють у закладі освіти 21 і більше років.

Серед батьків учнів 1-2 класів найбільш активними були матері. Їх відповіді складають – 90,8 %, 7,68 % – батьки, 1,5 % – опікуни.

Зрозуміло, що Нова українська школа потребує змін освітнього простору, змісту освіти та змін самого вчителя. Адже вчитель – це ключ до реформ, він провідник реформ. 40 % учителів помічають позитивні

зміни освітнього простору та змісту, 42,8 % опитаних вважають, що змінився сам учитель. У Новій українській школі батьки є партнерами вчителів, найчастіше спілкування здійснюється через сучасні засоби комунікацій. Батьків запрошують на уроки і традиційні батьківські збори. Майже 90 % батьків негативно ставляться до скасування домашніх завдань, причому більшість із них це – опитані в сільській місцевості. Батьки позитивно ставляться до застосування інтегрованих курсів, ігрових методів навчання, формувальне оцінювання підтримує майже 75 % батьків.

Серед характеристик, які їм властиві, вчителі найбільше відзначали: віра в можливість дитини, створення творчої атмосфери, самокритичність, високий рівень моральних якостей та професіоналізму, співпереживання, сучасні погляди на життя.

У підготовці освітян до роботи за новою освітньою парадигмою половина опитаних відзначає ефективність такої діяльності з боку служб міст, районів, ОТГ; 55 % – називають Дніпровську академію неперервної освіти, 65 % – курс EdEra, 71 % – самоосвіту.

Майже 20 % педагогів 2-х класів міських закладів освіти і 26 % учителів сільських закладів освіти вважають, що інтерес учнів до навчання, порівняно з попередніми роками, знизився.

Звичайно, для того щоб запрацювала Нова українська школа потрібні позитивні зміни. Вчителі відзначили такі: покращення матеріальної бази, наявність технічних пристроїв; можливість вибору програм та підручників, створення освітніх осередків, учитель повинен мати більше свободи для творчості, свобода вибору методів та прийомів навчання, можливість експериментувати, використовувати інтерактивні та ігрові технології, принцип дитиноцентризму, партнерство між батьками, вчителями та учнями, школа, яка відкрита для батьків, формувальне оцінювання, Свідоцтво досягнень, формування творчої, креативної, самостійної особистості, підвищення самооцінки у професійній діяльності, інклюзія. Чимало педагогів вважає, що вербальний підхід до оцінювання знань не так травмує психіку дітей та їхніх батьків.

Найбільше занепокоєння у вчителів 1-2 класів викликають такі процеси в НУШ, як: відсутність домашніх завдань, традиційного оцінювання, велика наповнюваність учнів у класі, труднощі роботи із сучасними технологіями у сільській місцевості, байдужість батьків,

низький рівень їх культури, неповага до вчителя, вседозволеність, відсутність збоку держави важелів впливу на батьків у разі невиконання ними батьківських обов'язків.

Далі – пряма мова деяких класоводів:

– *Важко було звикнути до всього нового, але я б не назвала це причиною для занепокоєння.*

– *Мало уроків на закріплення матеріалу, вдосконалення навичок. Найжахливіше – для сучасних дітей така бідна технічна забезпеченість класів новими гаджетами!!! Надійшли тільки ноутбуки із гаджетів!!! Все останнє – за рахунок благодійних внесків батьків! Це сором і сум.*

– *Дітям дуже психологічно комфортно в школі. Ніхто на них не тисне.*

– *Мене непокоїть, чи зможуть ці діти реалізувати себе в дорослому житті, коли вони зіткнуться з перепонами, труднощами?*

– *Так і не отримала ні комп'ютера, ні принтера, не горячи вже про інше. Спасибі батькам – купили плазмовий телевізор.*

– *Не задаються домашні завдання, отже не повторюється матеріал. Батьки постійно просять, щоб задавали завдання додому, але я не маю на це права.*

– *Клас переповнений (35 учнів). Дуже важко переставляти парти для групової форми роботи. Під час уроку підійти до учнів, що сидять за останніми партами, практично неможливо.*

– *Ігрову зону створили на полицях шафи. Вона ніби є, але не діє. Вважаю, що наповнюваність класів повинна бути не більше 25 учнів, щоби дійсно втілювати реформу.*

– *Вседозволеність дітей, недостатня методична база, втручання батьків у освітній процес. А це впровадження інклюзивного навчання без будь-якої методичної допомоги (діти класу мають великий розрив знань, вмінь і навичок порівняно з дитиною з ООП і тому ця дитина не може у повному обсязі працювати на уроці, а лише є присутня на ньому і виконує свої індивідуальні завдання, що, я вважаю, є неприпустимим, бо інклюзія – це залучення дітей з ООП до освітнього процесу у класі).*

– *Нічого не вчимо напам'ять – пам'ять не розвивається. Програма дуже складна, щоб засвоїти матеріал, – треба трудитися.*

– *Ігрові форми роботи на уроці для дитини, яка має знання.*

– *Більшість батьків серед змін помітили тільки те, що немає шкільної форми та домашніх завдань. Щоб меблі були мобільними, легкими трансформерами.*

– *Я б змінила «ранкові зустрічі». Я б проводила їх раз на тиждень. Просто дітям трішки набридає.*

– *Виховуємо дітей егоїстів і ледарів. Хочу – робитиму, а не хочу – чекайте, поки захочу! Дуже мало цінного ми залишаємо від нашої рідної «старої школи»: доступні програми, які не перевантажують дітей, чотири уроки в розкладі занять, заробітно платню вчителя, яка зараз є нижчою, ніж середня.*

Батьки вважають, що результатом гарного навчання є підготовка дітей до школи, причому таких батьків у сільській місцевості більше, ніж у міській. Опитані називають способи підготовки до школи: відвідування дитячих садочків (їх відвідувало майже 90 %), навчання писати, читати, рахувати. А от батьків із міст вважають, що варто відвідувати школи раннього розвитку дитини і навіть – репетитора.

Батьки позитивно ставляться до школи і відзначають, що заклад освіти докладає багато зусиль щодо залучення до навчання дітей, зацікавлений в їхніх успіхах. Батьки відчують себе рівноправними учасниками навчального процесу, вчитель доброзичливо і з повагою ставиться до здобувачів освіти. Понад 70 % батьків вважає, що їхня дитина почувалася успішною. Серед позитивних рис учителів батьки називають: високий рівень моральних якостей і професіоналізму, самокритичність, прагнення до самовдосконалення. Зміни в НУШ більше помічають батьки сільської місцевості.

Домашні завдання у 1-2 класах діти не повинні отримувати, але 73 % батьків із міст вказують протилежне. А ось до отримання Свідоцтва навчальних досягнень та індивідуальної траєкторії розвитку учнів 80 % батьків ставляться позитивно.

Прикро, що більша частина респондентів із числа батьків на запитання щодо того, які зміни в НУШ на їхню думку є позитивними, відповіли – «важко сказати», «не знаю» або й «ніяких». Серед тих, хто помітив зміни, переважають такі відповіді: покращення матеріальної бази, проведення занять в ігровій формі, відміна шкільної форми, відсутність оцінок та домашніх завдань, формувальне оцінювання, вчителі не говорять про оцінки дитини на загал, індивідуальний підхід, розвиток дитини, діти багато виконують творчих завдань, перехід на українську мову, ранкові зустрічі, виховують у дитини творчість і співчуття, співпраця, доброзичливість, позитивність, дуже цікава програма навчання, рухова активність, помірні навантаження, звертається увага на психоемоційний стан дитини, можна бути батькам присутніми на уроці.

Підсумовуючи зазначене, можна зробити висновки, що в цілому учасники моніторингового дослідження позитивно ставляться до впровадження змін у системі освіти.

Більшість респондентів із вчителів 1-2 класів, батьків учнів 1-2 класів підтримують та схвалюють

принципи, ідеї, засади Нової української школи – наприклад, академічну свободу у доборі освітнього змісту підтримує майже 87 % респондентів із освітян; застосування інтегрованих курсів в освітньому процесі, навчання у процесі гри – майже 90 % опитаних учителів. Педагоги та батьки зазначають, що покращилася матеріальна база. В освітніх просторах класних кімнат наявні осередки (зони). Найменший відсоток складають зони живої природи та зони з м'яким покриттям підлоги. Найменше класні кімнати забезпечені м'якими меблями, інтерактивними дошками, фліпчартами. Велика наповнюваність класу і мала площа класної кімнати часто є причиною відсутності всіх необхідних освітніх осередків. Серед проблем педагога також називають байдужість частини батьків, низький рівень їх культури; багатьох педагогів хвилює питання відміни традиційного для них оцінювання, скасування домашнього завдання; велика наповнюваність учнів у класі, бюрократизм, недофінансування.

Результати моніторингового дослідження дали змогу отримати об'єктивну інформацію про якість надання освітніх послуг, особливості організації освітнього середовища з точки зору стейкхолдерів; з'ясувати потреби освітніх закладів області, виклики, що стоять перед ними з метою забезпечення якісної імплементації реформи початкової освіти; тепер необхідно розробити шляхи та спланувати комплекс корекційних заходів для вдосконалення організаційного, науково-методичного, матеріального забезпечення початкової ланки згідно з вимогами Нової української школи.

Адже розбудова Нової школи – це довготермінова реформа, яка розпочинається вже зараз, це плани на життя, на майбутнє, на нове суспільство – суспільство вільних, креативних людей. А як говорить східна мудрість: «Якщо маєш план на рік – сій пшеницю. Якщо маєш план на десятиліття – саджай дерева. Якщо маєш плани на все життя – вчи дітей».

Інна СОТНІЧУК,
методист навчально-методичної лабораторії забезпечення якості освіти Академії

«Ніколи пам'ять про ті дні не стерти»

Приводом ще одного звернення до теми Другої світової війни і пам'яті стала випадкова зустріч з підлітками, які грали у м'яча біля Стели Героїв на бульварі Слави у Дніпрі. Час від часу м'яча били не тільки один одному, а й в боковину стели. На зауваження відреагували нормально. Розговорились. Як виявилось, семикласники нічого не знали ні про оборону і звільнення Дніпра від нацистських загарбників, ні про підпілля. А це ж історія, яку треба пам'ятати.

...Як неблаганно летить час: минають роки, відлітають у вічність. Ось і 75 років минуло з часу, коли у страшній світовій війні прогрімів залп перемоги над нацизмом і прийшов на нашу землю довгожданий, вистражданий, оплачений найвищою ціною людського життя МИР. В більшості сімей не згасає пам'ять про тих, хто не шкодував своєї крові, свого життя заради ПЕРЕМОГИ. Ця пам'ять дивиться на нас зі старих фронтових фотографій в альбомах наших дідусів і батьків, зі старої воєнної кінохроніки, із телевізійних інтерв'ю з ветеранами. Ця пам'ять струменить в піснях воєнних років і сьогоднішніх, присвячених подвигу солдата-визволителя. Молоде покоління не завжди має змогу дізнатися про бойові подвиги та воєнне життя дідів і прадідів з їхніх розповідей, бо смерть неблаганна і їх залишилось дуже небагато. Тож можемо сьогодні хоч трішки дізнатися про те страшне лихоліття з творів художньої літератури та кіномистецтва. Митці всього світу присвятили свої твори темі війни. Зараз, під час карантину, зверніться до них.

Тож є привід сьогодні згадати наших дніпровських письменників-воїнів, у творах яких закарбувалися і воєнні будні, і смерть побратимів, і очікування перемоги. Бо пам'ять нетлінна і вічна!

Серед них – наш земляк **Олесь Терентійович Гончар**, який пішов на фронт добровольцем у червні 1941-го. Воював у складі студентського батальйону. Був старшим сержантом, старшиною мінометної батареї, пережив два поранення, контузію, полон, концтабір. Про це він напише згодом у романах «Прапороносці», «Людина і зброя» та «Циклон». Ще за часів студентства він почав роботу над «Прапороносцями» – романом, який не міг не написати, бо поклявся на війні перед своїми бойовими побратимами: «Якщо лишуся живим, розповім про Вас». А скільки трепетного в його фронтовій поезії.

Ми пам'ятаємо величний подвиг захисників і визволителів! Особливий привід маємо саме сьогодні згадати нашого земляка – воїна і письменника, патріота і винахідника, наставника і доброго порадирика М.С. Селєзньова.

У ці дні минає рівно 10 років, як його немає з нами. Відомий поет і прозаїк народився у 1923 році на Орловщині, з 1930 року жив у нашому рідному місті. На початку війни після шкільного випускного вечора у середній школі № 72 пішов разом із декількома однокурсниками добровольцем на фронт. Спочатку у складі навчального батальйону зв'язку Південного фронту довелося відступати. А потім воював на Північно-Західному, Центральному, Першому та Другому Українських фронтах і брав участь у боях під Старою Русою, в Курській битві, форсував річки Десну, Дніпро, Буг, Дністер, Прут, Молдову, Озану, звільняючи від фашистської неволі Україну, Молдавію, Буковину, Трансильванію. Був двічі поранений. І це не про якогось невідомого воїна, а про себе особисто писав пізніше поет-фронтвик Михайло Селєзньов:

*Усе, що зберегти я зміг
Для рідної землі:
Мою любов, і серця кров,
І трепетні пісні,
Що, їх складаючи, ішов
В чужій я стороні...*

Відомий поет, прозаїк, автор 40 поетичних збірок і книг прози та драматургії **Микола Антонович Миколасенко** після закінчення Горьківського зенітно-артилерійського училища у воєнні роки був офіцером-зенітником: командиром взводу, батареї, начальником штабу дивізіону. Нагороджений орденом Вітчизняної війни I ступеня, орденом Богдана Хмельницького та медалями. Поезія не полишала молодого чоловіка і на війні. Написані у фронтовий землянці вірші відправив до Києва Максиму Рильському. Війна скінчилася, у 1946 році фронтовик повертався поїздом додому і купив у вагоні журнал «Україна». І саме в цьому номері журналу була вміщена велика добірка «Віршів солдата із Кривого Рогу» (так М. Миколасенко підписав надіслану в Київ добірку) з передмовою визнаного метра літератури М. Рильського. А потім були повісті про героїчну боротьбу підпільників Кривого Рогу в роки війни, про воєнні будні: «На лінії вогню», «До сходу сонця», «Ставка – все життя». У чотиритомнику поезій «Віща Зоря», виданому у 2009-2010 рр. в Дніпропетровську, багато віршів про війну.

*О, ті бої поміж життям і смертю –
святим Добром і чорним лютим Злом!
Ніколи пам'ять про ті дні не стерти
під вічності правдивої крилом.*

Творчий шлях **Степана Аністратовича Чорнобривця** розпочався ще до Другої світової, але війна перервала мрії про літературу. З перших днів С. Чорнобривець воював в полку зв'язку, брав участь у боях під Сталінградом, у визволенні Дніпропетровська, Луганська, Києва, Ужгорода, а потім – Польщі та Чехословаччини. Події, свідком яких він став, лягли в основу багатьох його творів, серед яких роман «Ой Дніпре, мій Дніпре» та трилогія: «Визволення», «Визволена земля», «Потік життя».

Михайло Потапович Нечай, відомий український прозаїк, під час Другої світової війни служив у Військово-Морському флоті, мав бойові та трудові нагороди (орден «Знак Пошани», Почесна грамота Президії Верховної Ради УРСР, медаль «За трудову звитягу»), медаль «За перемогу над Німеччиною у Великій Вітчизняній війні 1941-1945 рр.», медаль «За перемогу над

Японією»). У багатьох його творах ми знаходимо відображення непростих історій різних людей, на долю яких випали і війна та мир, і любов та туга. Почитайте книги письменника-воїна: історичне полотно «Східний бастион», романи «Шумів сувро океан» та «Любов і пам'ять», повісті «Вірність», «Кров на камені» та «Людина живе любов'ю», і ви зможете пересвідчитися в тому, що письменнику притаманна увага до факту, вміння створити реалістичні, а не видумані образи та характери.

Михайло Сергійович Селєзньов до теми війни звернувся в романі «Комбати» та книзі «Отдар». Це твори з багатьма героями, багатьма сюжетними лініями, у яких автор розмірковує про життя людини на війні. До долі солдата і пам'яті він звертався у численних поезіях.

Федір Дмитрович Залата після служби в армії, перед самою війною закінчив Московське прикордонне училище, командував роту винищувального прикордонзагону. Пройшов війну від початку і до кінця. Тож судилося йому бути свідком і учасником багатьох подій: брав участь у боях під Києвом, Львовом, Ленінградом. Мав нагороди: орден Червоного Прапора II ступеня, медаль «За взяття Будапешта», медаль «За взяття Кенігсберга», медаль «За бойові заслуги», а в мирний час: два ордена Дружби Народів, орден Трудового Червоного Прапора, Почесна грамота Президії Верховної Ради УРСР. Ф. Залата – прозаїк великих форм. Його тетралогію «В степи под Херсоном», «Передал», «Жизнь и смерть», «Узлы» можна назвати полотном епічним, яке охоплює широку панораму тогочасної дійсності: і воєнне лихоліття, і мирне життя.

Петру Микитовичу Бібі, українському поетові, заслуженому працівнику культури УРСР теж дісталась під час Другої світової війни важка солдатська ноша: сержант, помічник командира мінометного взводу, згодом – 212-ї мотострілецької дивізії, брав участь у боях за Шепетівку, Черкаси, Кременчук, виходив із оточення. У вересні 1941 був поранений в бою під Хмільником. Після лікування в госпіталі командував мінометним взводом Закарпатського фронту. У жовтні 1942-го при штурмі Сангарського перевалу був удруге важко поранений. Війну закінчив старшиною. Інвалід війни II групи. Нагороджений орденами Вітчизняної війни I ступеня, Трудового Червоного Прапора, «Знак Пошани», медалями, Почесною грамотою

Президії Верховної Ради УРСР. Через три роки після Перемоги героїка війни уперше озвалася у віршах його збірки «Братерство». Працював журналістом, редагував альманах «Вогні Придніпров'я», майже 15 років був головним редактором газети «Культура і життя». Але воєнні спогади відзеркалювались у віршах протягом всього життя. Їх можна прочитати у 20-ти поетичних збірках.

Сергій Олексійович Завгородній під час Другої світової війни був співробітником фронтових газет «Вперед», «За разгром врага», «Фронтовик». Воював під Запоріжжям, на Кавказі; нагороджений орденом Вітчизняної війни 2-го ступеня, бойовими медалями. Відобразив художнім словом ратні подвиги на фронтах, у тилу ворога (повість «Краса дівоча»).

Микола Андрійович Карлюк у 17 років, після закінчення середньої школи, добровольцем пішов на фронт. Воював у складі 181-ї дивізії 1-го Українського фронту, брав участь у звільненні Волині, польських міст Люблін, Сандомир, Ченстохов. Він завжди був на передовій у самому пеклі, бо воював бронейником, винищувачем ворожих танків. Нагороджений бойовими медалями. Уже його перша повість «Осіньні ночі» розповідала про боротьбу проти фашистських окупантів, про партизан Волині. Тему партизан-розвідників, яких було скинуто з вертольота у Дніпровські плавні для виконання важливого завдання в тилу ворога, продовжив письменник і в романі «День мій вік».

Безумовно, я згадала не усіх письменників-фронтовиків, що є нашими земляками. А лише тих, твори яких читала сама, когось із них знала особисто, не раз була на творчих зустрічах з ними.

Як було б добре, щоб твори письменників-фронтовиків читала і наша молодь.

Валентина СЛОБОДА, співробітниця Будинку мистецтв, м. Дніпро

Михайло Сергійович СЕЛЄЗНЬОВ

*От огневой до огневой
Он шел вперед и верил свято,
Что вся Отчизна без него
Слабей на одного солдата.*

Після війни Михайло Селєзньов закінчив Дніпропетровський інститут інженерів залізничного транспорту, працював на вагонобудівному заводі майстром, начальником цеху, головним конструктором. Пізніше завідував відділом доменного виробництва Всесоюзного науково-дослідного інституту механізації чорної металургії. Він – автор 32 винаходів, упродовженнях на Магнітогорському металургійному комбінаті, Запорізькому, Семілуцькому та інших заводах...

А душа прагнула Поезії. Михайло Сергійович писав і почав активно друкуватися ще з 1958 року. В цей рік вийшла перша збірка поезій «В кругу друзей», а через два роки з'явилась друга: «Любови и гнева не тая». Героями творів були люди праці. Навкруг вирувало мирне життя. Але війна, спогади про бойових побратимів не покидали його ні на день. Почуття передавав у поезії:

*Оглохшие от стужи и бомбежки,
Шагали мы и спали на ходу...*

Твори письменника видавались в різних видавництвах у Дніпропетровську, Києві, Бухаресті, Москві, Саратові. Головними темами написаного була любов до рідного краю, до сучасників і, звичайно, пам'ять про ту страшну війну:

*Нет для людей моей страны,
Прошедших сквозь лихие беды,
Печальной памяти войны
И драгоценней Дня Победы.*

У 1973 році Михайло Селєзньов був прийнятий до Спілки письменників. Поезії Михайла Селєзньова перекладені українською, білоруською, румунською мовами. Він був відзначений літературними преміями ім. М. Ушакова й ім. О. Стовби та інших, нагороджений Грамотою Президії Верховної Ради УРСР.

До прози Михайло Сергійович звернувся вже у поважному віці: у 1986 році надрукований його роман «Комбати», який продовжував тему війни. Через три роки вийшло друком продовження

роману – книга «Отдар». Це твори з багатьма героями, багатьма сюжетними лініями, у яких автор розмірковує про долю людини на війні.

Всього письменник видав в різні роки 20 книг віршів, 2 романи («Комбати», «Отдар»), повісті: «Однокашники», «Луньовські замальовки» та численні публіцистичні статті.

2006 року у Дніпропетровську вийшов у світ тритомник творів М. Селєзньова. Михайло Сергійович був активним громадську роботу: обирався заступником голови письменницької організації області, довгі роки працював головою Дніпропетровського обласного Комітету Захисту миру, допомагав творчій молоді.

За ратні й трудові будні нагороджений: 7-ма орденами, медаллю «За Відвагу», іншими 32-ма медалями, дипломами ВДНГ, Грамотою Президії Верховної Ради України.

7 травня 2010 р. серце письменника-фронтовика не витримало...

Через рік, напередодні 68-ї річниці від дня визволення нашого

18.12.1923 р. –
7.05.2010 р.

міста від фашистських загарбників, на центральному проспекті на будинку, де він жив, було відкрито меморіальну дошку, яку прикрашали останні слова, написані Михайлом Селєзньовим: «Я жил стихами... даже на войне».

Поет дбайливо зберігав пам'ять про своїх фронтових побратимів сам і закликав нас пам'ятати їх подвиг не тільки у День Перемоги: *И восходят с дымком
Над волнами седыми
Голоса их в рассветный час:
«Мы не предавали вас – живыми.
Не предайте же, мертвых, нас».*

Валентина СЛОБОДА

Німецький композитор, піаніст і диригент, один із головних представників епохи романтизму

Йоганнес БРАМС

Брамс писав музику камерну і симфонічну, для фортепіано, а також для голосу і хору. Як піаніст-віртуоз, він часто виконував прем'єри своїх творів; він також співпрацював з провідними музикантами свого часу, зокрема з піаністкою Кларою Шуман і скрипалем Йозефом Йоахімом. Багато з його творів стали основними в сучасному концертному репертуарі. Брамс був безкомпромісним перфекціоністом, він знищив частину своїх робіт, а деякі залишив неопублікованими.

Був почесним членом Галицького музичного товариства.

Угорський танець № 5

...Рина з повним відром води в руках увійшла до кімнати матері. Боже, скільки треба розгрібати завалів! Мама з вітчимом переїхали жити до іншого міста, і квартири залишилися в повному розпорядженні Рини. Цими вихідними вона планувала розібрати речі, переставити меблі, позбутися мотлоху. А за життя його накопичилося чимало! Мати дещо взяла з собою, але більша частина залишилася...

Дівчина вирішила почати зверху. Приставивши розкладну драбину, заглянула на високу шафу. Там, прикриті старим покривалом, стояло щось прямокутне й громіздке. Чимало поморочившись, щоб дотягнутися, Рина з труднощами спустила на підлогу старий програвач і коробку з платівками.

– Це ж треба! Старий знайомий! – розсміялася вона. – А я думала, тебе давно вже винесли на смітник...

Вона згадала, як мати, затіваючи прибирання, завжди ставила платівку. Музика допомагала їй швидше впоратися з роботою. Маленька Рина, теж слухаючи музику, сиділа на ліжку і гралася з ляльками... Вона пам'ятала одну платівку з синьою етикеткою. Ще не вміючи читати, за нею вона дізнавалася, що тепер мама поставить на програвач.

Ось і вона. Цікаво, чи працює цей допотопний пристрій?

Як не дивно, коло закрутилося, лампочки всередині спалахнули.

Рина обережно опустила на платівку голку – і приготувалася слухати.

Програвач захрипів – багато пилу накопичилося на платівці. І ось пролунали звуки – ті ж самі, пам'ятні з дитинства звуки. І Рина зрозуміла, чому мати ставила цю музику: під цю мелодію неможливо було встояти на місці! Запальний вихор, звуки, які перехоплюють подих! Вона згадала, як у дитинстві, надівши мамину широку спідницю, яка сягала їй до п'ят, носилася кімнатою, уявляючи, що танцює на сцені. А всьому виною музика...

Вона відчинила вікно і почала мити скло. А й справді, під музику це робити веселіше! Руки снували в такт, і справа ладилася. А музика викликала все нові й нові спогади...

Мама розповідала про неї щось таке... таке!.. Вона раптом почула мамин голос:

...Теплим вересневим днем вулицями Дюссельдорфа йшов молодий чоловік з текою в руках. Він шукав будинок, де жили Роберт і Клара Шуман. У теці були ноти його творів, і він хотів показати їх знаменитому музикантові й критикові. А ще був

рекомендаційний лист. Він дуже хвилювався: як його зустрінуть?

Ось, нарешті, і цей будинок. Він постукав у двері. Відчинила миловидна дівчина в білому фартусі – служниця.

– Чи можу я бачити пана Шумана? – запитав він.

– Як про Вас доповісти?

– Мос ім'я Йоганнес Брамс, – відповів він. – Але боюся, що воно нічого не скаже Вашому панові...

Роберт Шуман пробіг очима лист скрипалю Йозефа Йоахіма, який дав рекомендацію Брамсові. Ані пари з вуст. Відкрив кришку фортепіано.

Брамс сів за інструмент і почав грати. Але Шуман одразу ж зупинив його:

– Це має почути Клара! – сказав він і вийшов. Через хвилину повернувся з дружиною – піаністкою Кларою Вік (Шуман)...

Йоганнес того вечора ще довго грав ім. Роберт захопився тим, що написав молодий композитор. Жінка з великими сірими очима мовчала, але очі говорили промовистіше, ніж слова...

...Популярність не відразу прийшла до Роберта Шумана. Він мріяв стати піаністом, але, перегравши руку багатогодинними вправами, пошкодив сухожилля, і кар'єра концертуючого музиканта була для нього закрита. Зате дар композитора і музичного критика розцвів пишним цвітом... Клара Вік була дочкою його викладача. Уперше почувши гру 9-річної дівчинки, Шуман захотів брати в нього уроки. Фредерік Вік долігся, аби його дочка стала чудовою піаністкою. Хоча все її дитинство пройшло в напружених заняттях за системою батька, але до кінця життя її концертна діяльність була основою благополуччя сім'ї... Коли їй виповнилося 16 років, Шуман звернувся на неї увагу. А дівчина вже давно була закохана в цього красивого талановитого юнака... Старий Вік не дав згоди на шлюб дочки з молодим невідомим музикантом, і довгих 4 роки молоді люди шукали можливості створити сім'ю...

Роберт трохи ревнував дружину до її слави концертуючої піаністки. Але ні сім'я, ні діти, що народжувалися один за одним, не змогли втримати її від роботи. А коли заробітки Клари істотно зміцнили сімейний бюджет, Роберт змирився. До того ж, саме Клара була першим виконавцем його творів...

Музичний журнал «Новий світ», заснований Робертом, мав великий вплив на музичне життя. Захоплена стаття Шумана про Брамса принесла йому популярність.

Брамс залишився в Шуманів на цілий місяць. Діти його любили. Дивне співтовариство двох композиторів і піаністки давало творчий поштовх кожному з них...

І сталося те, що мало статися: 22-річний Брамс без пам'яті закохався в цю жінку, старшу від нього на 14 років, яка була одружена з його другом і мала дітей...

...Та що таке вік!.. Його мати старша від батька на 18 років, і вони прожили все життя щасливо! Батько був контрабасистом, основним місцем дозвілля якого були бари і забігайлівки. Побачивши в сина задатки музиканта, він почав навчати його з раннього дитинства. Незабаром хлопчик міг замінювати батька, граючи на танцях. Руки хвацько барабанили по клавішах легкі вальси і польки, а на пульті стояла книга, яку він читав... Піаніст Отто Коссель, який учив хлопчика, відрадив батька від організації концертних поїздок для вундеркінда. Він переконав, що більше користі принесе поглиблене вивчення теорії музики...

Юнак ріс відлюдкуватий. Захоплювався філософією і літературою. Навчався вдень, а ввечерами працював акомпаніатором, допомагаючи батькові... Рідний Гамбург незабаром став йому затісним, і він вирішив виїхати...

...Любов до Клари була найсильнішим почуттям у його житті. Збережені листи до неї – цілий епістолярний роман...

Але коли Роберт Шуман помер і Клара залишилася одна, Брамс віддалився від неї. Так до кінця життя і залишилася вона жінкою-мрією, першою виконавицею його творів, музою і другом. Він помер через рік після її смерті, немов саме вона давала йому сили жити...

Він так і не одружився. Інші жінки скороминущою тінню пройшли його долю, і тільки цій, єдиній, судилося залишити слід у його серці й творчості...

В останні роки все більше занурювався в себе, даючи волю похмурому характерові. Був їдким гострословом, від нього діставалося навіть друзям... За життя був знаменитим і шанованим...

Одного разу біля його будинку незнайомец зняв перед ним капелюха і захоплено сказав: «Що опісля напишуть на будинку, де жив великий композитор?».

7.05.1833 – 3.04.1897

«Здається кімната», – похмуро відповів Брамс...

Писав симфонії, інструментальну і вокальну музику... Особливо в нього виходили малі форми. Найвідоміші – «Угорські танці», написані в оригіналі для фортепіано в чотири руки... Оркестровані. Неперевершені...

«Колискова пісня» («Стукає сон у вікно. / Все уже спить давно...») відомі на весь світ.

Романтик. Близький Баху і Бетховену. Не любив Ліста. Не писав опер – не хотів втручатися на територію ворога Вагнера...

Геніальний. Без нього світова музика була б набагато біднішою...

...Платівка зупинилася. Скільки спогадів відродила ця музика! Мама багато їй розповідала про музикантів, але Рина з роками забула. А тепер немов відчинилися двері в минуле.

Цей чардаш... Адже це ж вогненний чардаш, заснований на угорській музиці! Він дає таку енергію! Його хочеться слухати ще і ще!.. Рина згадала, як мати переривала прибирання, щоб поставити платівку спочатку. Вона слухала її кілька разів, немов надихалася цією музикою.

Платівок в коробці було багато. Рина перебирала їх, читаючи назви: Р. Щедрін. «Кармен-сюїта»... Н. Паганіні. Каприси... Дж. Россіні. «Каватина Фігаро»... Уся улюблена музика! Улюблена тому, що вона знала її з дитинства. Як багато матері вдалося вкласти в її голівку! Мама часто розповідала історію, коли батько поставив платівку з симфонією Моцарта, а вона в цей час годувала кашею на кухні чотирирічну Рину. Малятко при перших звуках сказало:

– Розкажи про маленького Моцарта! Зрозумівши, у чому справа, мама засміялася.

– А чому ти питаєш? – Адже – «Сорокова симфонія»! – відповіла по-дорослому Рина...

Слух у неї був відмінний. Ось тільки з музичною школою не склалося: батьки часто переїжджали з місця на місце, тому було не до музики...

Хоча... Музика з нею була завжди. Часто музика могла їй сказати більше, ніж слова...

Що вона слухала? – Знаючи відповідь, обережно зняла з кола платівку і на синьому тлі в центрі прочитала напис: «Йоганнес Брамс. Угорський танець № 5 соль мінор»...

Ольга ПОЛЕВІНА,
член Національної спілки письменників України

ЗАСНОВНИК ГАЗЕТИ «ДЖЕРЕЛО» – ПЕРВИННА ПРОФСПІЛКОВА ОРГАНІЗАЦІЯ КОМУНАЛЬНОГО ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ «ДНІПРОВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ» ДНІПРОПЕТРОВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ»

Редакційна колегія:

В.М. ВАСИЛИНЕНКО, М.Г. ВАТКОВСЬКА,
Ю.М. МОГИЛА, О.В. ПОЛТОРАЦЬКИЙ, М.І. РОМАНЕНКО,
В.Г. СЕРЕДНЯ, В.В. СИЧЕНКО, Л.О. ШАПРАН

Редактор, фотокор, дизайн і верстка Н.О. АНТОНЕНКО

САЙТ ОБЛАСНОЇ
ПЕДАГОГІЧНОЇ ГАЗЕТИ
«ДЖЕРЕЛО»:

gdjerelo.jimdofree.com

Свідоцтво про реєстрацію
ДП № 2244-982ПР від 24.01.2019.

Формат А 3.

Обсяг 0,8 ум. др. арк.

Адреса редакції:
49006, Дніпро,
вул. В. Антоновича, 70, к. 216.
Телефон/факс: 732-47-61,
732-48-48.

E-mail: GDjerelo@ukr.net